

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

24 октомври 2013 година *

„Задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства — Директива 72/166/ЕИО — Член 3, параграф 1 — Директива 90/232/ЕИО — Член 1 — Пътнотранспортно произшествие — Смърт на пътник — Право на обезщетение на съпруга и ненавършилото пълнолетие дете — Неимуществени вреди — Обезщетение — Покриване от задължителната застраховка“

По дело C-22/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Krajský súd v Prešove (Словакия) с акт от 8 ноември 2011 г., постъпил в Съда на 17 януари 2012 г., в рамките на производство по дело

Katarína Haasová

срещу

Rastislav Petřík,

Blanka Holingová,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-жа R. Silva de Lapuerta, председател на състав, г-н J. L. da Cruz Vilaça, г-н G. Arestis, г-н J.-C. Bonichot и г-н Ал. Арабаджиев (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-н N. Jääskinen,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за словашкото правителство, от г-жа B. Ricziová, в качеството на представител,
- за германското правителство, от г-н T. Henze и г-жа J. Kemper, в качеството на представители,
- за естонското правителство, от г-жа M. Linntam, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от г-н A. Tokár, в качеството на представител,

* Език на производството: словашки.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 11 юли 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972 година относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка (ОВ L 103, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 10, наричана по-нататък „Първа директива“) и на член 1, първа алинея от Трета директива 90/232/ЕИО на Съвета от 14 май 1990 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (ОВ L 129, стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 240, наричана по-нататък „Трета директива“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между, от една страна, г-жа Haasová, действаща лично и като законен представител на своята ненавършила пълнолетие дъщеря Kristína Haasová, родена на 22 април 1999 г., и от друга страна, г-н Petrík и г-жа Holingová, във връзка с дължимото по силата на гражданската отговорност при използване на моторни превозни средства поправка на вредите, претърпени вследствие на смъртта на г-н Haas, съпруг на г-жа Haasová и баща на Kristína Haasová, настъпила при пътнотранспортно произшествие на чешка територия.

Правна уредба

Международното частно право

- 3 Член 3 от Конвенцията за приложимото право при пътнотранспортни произшествия, сключена в Хага на 4 май 1971 г. (наричана по-нататък „Хагската конвенция от 1971 г.“), която е ратифицирана от Словашката република, Чешката република и други държави — членки на Европейския съюз, както и от някои трети страни, гласи:

„По принцип се прилага вътрешното право на държавата, на чиято територия е настъпило пътнотранспортното произшествие“.

- 4 Член 4 от тази конвенция предвижда:

„Без да се засяга действието на член 5, член 3 не се прилага в следните случаи:

- а) Когато в пътнотранспортното произшествие участва едно-единствено превозно средство и то е регистрирано в държава, различна от тази, на чиято територия е настъпило произшествието, вътрешното право на държавата по регистрацията се прилага по отношение на отговорността

— спрямо водача, упражняващия фактическа власт, собственика или всеки друг носител на права върху превозното средство, без оглед на обичайното им местопребиваване,

- спрямо пострадалото лице, което е било пътник, ако обичайното му местопребиваване е било на територията на държава, различна от тази, в която е настъпило пътнотранспортното произшествие,
- спрямо пострадалото лице, което се е намирало на местопроизшествието, извън превозното средство, ако обичайното му местопребиваване е било в държавата по регистрацията.

При повече от едно пострадало лице приложимият закон се определя поотделно за всяко от тях.

- b) Когато в пътнотранспортното произшествие участват няколко превозни средства, разпоредбите на буква а) се прилагат само ако всички превозни средства са регистрирани в една и съща държава.

[...]“.

- 5 Член 8 от посочената конвенция гласи:

„Приложимото право определя по-конкретно:

1. предпоставките и размера на отговорността;
2. основанията за освобождаване от отговорност, както и за нейното ограничаване или разпределяне;
3. наличието и естеството на подлежащите на поправяне вреди;
4. реда и условията за поправяне на вредите и размера, до който се поправят;
5. възможността за прехвърляне на правото на обезщетение;
6. лицата, които имат право на обезщетение за лично претърпени от тях вреди;
7. отговорността на възложителя на работата за вреди, причинени от изпълнителя;
8. погасителната давност и преклудирането на правото на иск, свързани с изтичането на срок, включително момента, от който започва да тече давностният или преклузивният срок, и прекъсването и спирането му“.

Правото на Съюза

- 6 Член 28 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“) (ОВ L 199, стр. 40, наричан по-нататък Регламентът „Рим II“), който е озаглавен „Съотношение със съществуващи международни конвенции“, гласи:

„1. Настоящият регламент не засяга прилагането на международни конвенции, по които една или повече държави членки са страни към датата на приемане на настоящия регламент и които установяват стълкновителни норми относно извъндоговорните задължения.

2. Настоящият регламент обаче се прилага между държавите членки с предимство пред конвенциите, сключени единствено между две или повече от тях дотолкова, доколкото тези конвенции касаят въпроси, уредени от настоящия регламент“.

7 Член 1 от Първа директива гласи:

„По смисъла на настоящата директива:

[...]

2. „пострадало лице“ означава всяко лице, което има право на обезщетение за загуба или други вреди, причинени от превозни средства;

[...]“.

8 Член 3, параграф 1 от Първа директива гласи:

„Всяка държава членка [...] предприема всички подходящи мерки, с които да гарантира, че гражданската отговорност във връзка с използването на превозни средства с обичайно домуване на нейна територия е застрахована. Обхватът на покритата отговорност и условията за нейното покритие се определят въз основа на тези мерки“.

9 Член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива 84/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983 година за сближаване на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (МПС) (ОВ L 8, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 104), изменена с Директива 2005/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 г. (ОВ L 149, стр. 14; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 7, стр. 212, наричана по-нататък „Втора директива“), предвижда:

„1. Застраховката, посочена в член 3, параграф 1 на [Първа директива], покрива задължително както имуществени щети, така и [телесни увреждания].

2. Без да се засягат всякакви по-високи гаранции, които държавите членки могат да предвиждат, всяка държава членка изисква застраховката да бъде задължителна поне по отношение на следните размери на покритие:

а) в случай на телесно увреждане — минимален размер на покритие 1 000 000 EUR за пострадал или 5 000 000 EUR за [застрахователно събитие], независимо от броя на пострадалите;

б) в случай на имуществена щета — размер на покритието 1 000 000 EUR на [застрахователно събитие], независимо от броя на пострадалите.

Ако е необходимо, държавите членки могат да въведат преходен период до пет години от датата на прилагане на Директива [2005/14], в рамките на ко[й]то да привеждат техните минимални размери на покритие в съответствие с размерите, предвидени в настоящия параграф.

Въвеждайки такъв преходен период, държавите членки информират Комисията по този въпрос и посочват [продължителността] на преходния период.

В срок 30 месеца от датата на прилагане на Директива [2005/14] държавите членки увеличават размера на гаранциите най-малко с половината от размера, предвиден в настоящия параграф“.

- 10 Член 1 от Трета директива предвижда по-специално че „застраховките, посочени в член 3, параграф 1 от [Първа директива] покриват отговорността за телесни повреди на всички пътници, освен на водача на моторното превозно средство, произтичащи от използването на моторното превозно средство“.

Националното право

Словашкото право

- 11 Член 11 от Закон № 40/1964 за приемане на граждански кодекс (наричан по-нататък „словашкият граждански кодекс“) гласи:

„Всяко физическо лице има право на неприкосновеност на личността, и по-специално на живота, здравето, честта, достойнството, личния живот, името и свободата на изразяване“.

- 12 Член 13 от словашкия граждански кодекс предвижда:

„1) Физическото лице има по-специално право да изисква преустановяване на незаконосъобразното посегателство върху личността му и премахване на последиците от това посегателство, както и право на подходящо обезщетение.

2) В случай че не бъде удовлетворено от обезщетението по параграф 1, по-специално при сериозно накърняване на достойнството му или на доброто му име в обществото, лицето има право и на парично обезщетение за неимуществени вреди.

3) Размерът на обезщетението по параграф 2 се определя от съда с оглед на тежестта на увреждането и на обстоятелствата, при които то е настъпило“.

- 13 Член 4 от Закон № 381/2001 за договора за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (наричан по-нататък „словашкият закон за задължителната застраховка“) гласи:

„1) Застраховката „Гражданска отговорност“ покрива отговорността на всяко лице, причинило вреда при използването на моторното превозно средство, посочено в застрахователния договор.

2) По силата на застраховката „Гражданска отговорност“ застрахованият има право да иска от застрахователя да обезщети вместо него пострадалото лице за всички действително претърпени, доказани и подлежащи на поправяне вреди, както следва:

- a) вредите вследствие на телесно увреждане и разходите в случай на смърт,
- b) вредите вследствие на повреждане, унищожаване, кражба или изгубване на вещь,
- c) разносните за правно представителство при упражняване на правата по букви a), b) и d), ако застрахователят не е изпълнил задълженията си по член 11, параграф 6, буква a) или b), неоснователно е отказал да изпълни договора за застраховка или неоснователно е намалил застрахователното обезщетение,
- d) пропуснати ползи.

3) По силата на застраховката „Гражданска отговорност“ застрахованият има право да иска от застрахователя да възстанови вместо него дължимите на съответното лице заявени, заплатени и доказани медицински разноски, обезщетението вместо възнаграждение, обезщетението по схема за социално или здравно осигуряване, обезщетението за злополука, обезщетението по договор за застраховка „Злополука“, пенсионните плащания, пенсионните плащания за военни и полицаи и пенсионните плащания по схема за доброволно пенсионно осигуряване“.

Чешкото право

- 14 Член 11 от Закон № 40/1964 за приемане на граждански кодекс (наричан по-нататък „чешкият граждански кодекс“) гласи:

„Всяко физическо лице има право на неприкосновеност на личността, и по-специално на живота, здравето, честта, достойнството, личния живот, името и свободата на изразяване“.

- 15 Член 13 от чешкия граждански кодекс предвижда:

„1) Физическото лице има по-специално право да изисква преустановяване на незаконосъобразното посегателство върху личността му и премахване на последиците от това посегателство, както и право на подходящо обезщетение.

2) В случай че не бъде удовлетворено от обезщетението по параграф 1, по-специално при сериозно накърняване на достойнството му или на доброто му име в обществото, лицето има право и на парично обезщетение за неимуществени вреди.

3) Размерът на обезщетението по параграф 2 се определя от съда с оглед на тежестта на увреждането и на обстоятелствата, при които то е настъпило“.

- 16 Член 444 от този кодекс гласи:

„1) При телесно увреждане пострадалото лице има право на обезщетение с фиксиран размер за претърпените болки и страдания и накърняването на доброто му име в обществото.

[...]

3) При смърт преживелите лица получават обезщетение с фиксиран размер, както следва:

- а) 240 000 [CZK] за загубата на съпруг;

[...]“.

- 17 Член 6 от Закон № 168/1999 за застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (наричан по-нататък „чешкият закон за задължителната застраховка“) гласи:

„1) Застраховката „Гражданска отговорност“ покрива отговорността на всяко лице, причинило вреда при използването на моторното превозно средство, посочено в застрахователния договор.

2) Освен ако в настоящия закон не е предвидено друго, застрахованият има право да иска от застрахователя да обезщети вместо него пострадалото лице в границите и до размера, предвидени в Гражданския кодекс, за

- а) телесно увреждане или смърт,

- b) вредите, причинени на пострадалото лице вследствие на повреждане, унищожаване, изгубване или кражба на вещь, ако лицето е било лишено от възможността да опази вещта,
- c) пропуснатите ползи,
- d) разноските за правно представителство при упражняване на правата по букви a), b) и c); за вредите по букви b) и c), само доколкото застрахователят не е спазил срока по член 9, параграф 3, неоснователно е отказал да изпълни договора за застраховка или неоснователно е намалил застрахователното обезщетение,

при условие че пострадалото лице е установило и доказало правата си и че застрахователното събитие, за което носи отговорност застрахованият, е настъпило по време на действие на договора за застраховка, в период, когато това действие не е било прекъснато“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 18 От акта за преюдициално запитване и уточненията, направени от запитващата юрисдикция след искане за разяснения, отправено от Съда на основание член 101 от неговия процедурен правилник, следва, че г-н Haas загива на 7 август 2008 г. на чешка територия при пътнотранспортно произшествие, причинено от г-н Petřík, който управлява лек автомобил, собственост на г-жа Holingová.
- 19 Автомобилът на г-жа Holingová, който е регистриран в Словакия и в който г-н Haas се вози като пътник, се сблъсква с тежкотоварен автомобил, регистриран в Чешката република. В момента на настъпване на произшествието г-жа Haasová и дъщеря ѝ се намират в Словакия.
- 20 С присъда, постановена от Okresný súd Vranov nad Topľou (Словакия), г-н Petřík е признат за виновен за причиняване на смърт и телесна повреда и е осъден условно на две години лишаване от свобода. Той е осъден на основание член 50, параграф 2 и член 51, параграф 4, буква c) от словашкия наказателен кодекс да поправи причинените вреди, включително понесените от г-жа Haasová, които са оценени на 1 057,86 EUR.
- 21 Освен това г-жа Haasová и нейната дъщеря предявяват срещу г-н Petřík и г-жа Holingová иск за заплащане на обезщетение на основание член 13, параграфи 2 и 3 от словашкия граждански кодекс за неимуществените вреди, претърпени вследствие на загубата на техния съпруг и баща. Съдът, разгледал иска като първа инстанция, осъжда г-н Petřík и г-жа Holingová да заплатят на г-жа Haasová обезщетение за посочените вреди в размер на 15 000 EUR. Всички страни обжалват това решение пред Krajský súd v Prešove (Словакия).
- 22 Тази юрисдикция счита, че с оглед на фактическите обстоятелства следва да се приложи чешкото материално право, и по-специално член 444, параграф 3 от чешкия граждански кодекс, който при смърт предвижда, че преживелият съпруг на жертвата има право на обезщетение с фиксиран размер от 240 000 CZK. Според запитващата юрисдикция обаче се поставя въпросът дали това обезщетение е подходящо и следователно дали съответното лице има право на допълнително обезщетение на основание член 11 от този кодекс.
- 23 В това отношение запитващата юрисдикция счита, че правата на г-жа Haasová и нейната дъщеря произтичат от тези на жертвата, тъй като член 11 от посочения кодекс защитава живота на г-н Haas. Запитващата юрисдикция уточнява, че членове 11—16 от словашкия и от чешкия кодекс защитават неприкосновеността на личността, обхващаща по-специално неприкосновеност на живота, здравето, честта, достойнството, личния живот, името и свободата на изразяване срещу „увреждане“, понятие, което според тази юрисдикция обозначава неимуществените вреди, произтичащи от посегателство върху неприкосновеността на личността.

- 24 Запитващата юрисдикция уточнява също така, че съгласно словашкия закон за задължителната застраховка собственикът на моторно превозно средство има право да иска от застрахователя да обезщети вместо него лицето, пострадало при произшествие, ангажиращо отговорността на собственика, за действително претърпените и доказани вреди, до размера, установен от този закон и от условията на застраховката, и следователно да обезщети това лице за телесното увреждане и за разходите в случай на смърт.
- 25 Според запитващата юрисдикция в разглеждания от нея случай г-жа Holingová е сключила договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ с Allianz-Slovenská poisťovňa a.s. (наричано по-нататък „Allianz“). При положение че лицето, носещо отговорност за увреждането, може да иска от застрахователя да изплати вместо него обезщетението, застрахователят следва да участва като подпомагаща страна в производството по иска за заплащане на обезщетение, тъй като има правен интерес, свързан с решаването на спора. Така по почин на запитващата юрисдикция Allianz е приканено да встъпи като подпомагаща страна в производството.
- 26 Allianz обаче би имало правен интерес само ако съответната претенция се покрива от задължителната застраховка „Гражданска отговорност“. Всъщност, ако разглежданите в главното производство неимуществени вреди не се покриват от задължителната застраховка, няма основание за встъпването на Allianz в производството.
- 27 Според запитващата юрисдикция обезщетението при телесно увреждане отчасти обхваща и неимуществените вреди, а именно болките и страданията, както и засягането на социалния живот. Следователно понятието за вреда, покрито от застрахователния договор, включва и неимуществени вреди, и по-специално нематериални, морални или емоционални вреди.
- 28 Освен това запитващата юрисдикция счита, че по силата на Първа и Трета директива държавите членки са длъжни да вземат всички подходящи мерки за застраховане на гражданската отговорност за вреди, причинени при използване на моторни превозни средства с обичайно домуване на тяхна територия, с цел да се осигури закрила на застрахованите лица и на лицата, пострадали при пътнотранспортни произшествия, и поправяне на всички вреди, покрити от задължителната застраховка на пътниците в моторни превозни средства.
- 29 Allianz обаче отказва да изплати обезщетение за претърпените неимуществени вреди, като счита, че обезщетението, дължимо за такива вреди съгласно член 13 от словашкия граждански кодекс, не се покрива от договора за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства, тъй като правото на такова обезщетение не се обхваща от застрахователното покритие, предвидено в словашкия и в чешкия закон за задължителната застраховка.
- 30 Запитващата юрисдикция счита този въпрос за определящ, тъй като обезщетението би трябвало да обхване и неимуществените вреди, които са претърпени от преживелите близки на жертви на пътнотранспортно произшествие и които подлежат на поправяне на основание член 13, параграфи 2 и 3 от приложимия граждански кодекс и при широко тълкуване би трябвало да се считат за телесно увреждане по член 4, параграф 2, буква а) от словашкия закон за задължителната застраховка. Следователно обезщетението за тези неимуществени вреди се обхваща от отговорността на застрахователя по договора за задължителна застраховка.
- 31 При тези обстоятелства Krajský súd v Prešove решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли член 1, първа алинея от [Трета директива] и член 3, параграф 1 от [Първа директива] да се тълкуват в смисъл, че не допускат разпоредба от националното право (като член 4 от словашкия закон [за задължителната застраховка] и като член 6 от чешкия закон [за задължителната застраховка]), съгласно която гражданската отговорност при

използването на моторни превозни средства не покрива изразената в пари неимуществена вреда, претърпяна от преживелите близки на жертви на пътнотранспортно произшествие, настъпило при използването на моторни превозни средства?

- 2) Ако на първия въпрос се отговори, че съответната разпоредба от националното право не противоречи на правото на Съюза, трябва ли член 4, параграфи 1, 2 и 4 от словашкия закон [за задължителната застраховка] и член 6, параграфи 1—3 от чешкия закон [за задължителната застраховка] да се тълкуват в смисъл, че не са пречка националната юрисдикция да признае в съответствие с [...] член 1, първа алинея от [Трета директива] и член 3, параграф 1 от [Първа директива] на преживелите близки на жертви на пътнотранспортно произшествие, настъпило при използването на моторни превозни средства, в качеството им на пострадали лица, право на обезщетение, включително парично, за неимуществена вреда?“.

По допустимостта на преюдициалните въпроси

- 32 Словашкото правителство и Комисията изразяват съмнения относно допустимостта на преюдициалните въпроси, като изтъкват, че актът за преюдициално запитване не съдържа изложение на обстоятелствата, при които е настъпило пътнотранспортното произшествие и чието посочване е абсолютно необходимо, за да се вникне в спора по главното производство. Словашкото правителство счита освен това, че въпросите не са от значение за решаването на спора, след като Allianz не е страна в производството и няма да бъде обвързано от решението, което националната юрисдикция ще постанови.
- 33 В това отношение следва да се отбележи, че в отговор на искането за разяснения, отправено от Съда на основание член 101 от неговия процедурен правилник, запитващата юрисдикция, от една страна, уточнява обстоятелствата, при които е настъпило пътнотранспортното произшествие в основата на главното производство, и от друга страна, посочва, че отговорът на Съда ще бъде определящ за преценката дали Allianz трябва да встъпи в главното производство и следователно да бъде обвързано от решението, което ще бъде постановено в това производство.
- 34 При тези обстоятелства преюдициалните въпроси трябва да се приемат за допустими.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 35 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 1 от Първа директива и член 1, първа алинея от Трета директива трябва да се тълкуват в смисъл, че задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да покрива обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките на лица, починали при пътнотранспортно произшествие.
- 36 Най-напред следва да се отбележи, че запитващата юрисдикция, от една страна, уточнява, че предвид членове 3 и 4 от Хагската конвенция от 1971 г. и член 28 от Регламента „Рим II“, приложима към фактите по главното производство е чешката правна уредба на гражданската отговорност, и от друга страна, сочи, че с поставените въпроси не иска да се установи дали задължителната застраховка покрива гражданската отговорност, уредена в дял VI от чешкия граждански кодекс, и следователно обезщетението с фиксиран размер по член 444 от този кодекс. Всъщност тази юрисдикция счита, че членове 11 и 13 от чешкия граждански кодекс, които се отнасят до неприкосновеността на личността, се прилагат независимо от тези

разпоредби относно гражданската отговорност, и уточнява, че с въпросите иска да се установи единствено дали задължителната застраховка покрива обезщетението за неимуществени вреди, дължимо на основание на разпоредбите, защитаващи неприкосновеността на личността.

- 37 В това отношение следва да се напомни, че видно от преамбюлите на Първа и Втора директива, същите целят, от една страна, да осигурят свободното движение както на моторните превозни средства с обичайно домуване на територията на Европейския съюз, така и на лицата, които се возят в тях, и от друга страна, да гарантират, че пострадалите от произшествия, причинени от тези превозни средства, ще бъдат третирани по сходен начин, независимо от това къде на територията на Съюза е настъпило произшествието (Решение от 23 октомври 2012 г. по дело *Marques Almeida*, C-300/10, точка 26 и цитираната съдебна практика).
- 38 Следователно Първа директива, уточнена и допълнена с Втора и Трета директива, налага на държавите членки да гарантират, че гражданската отговорност във връзка с използването на моторни превозни средства с обичайно домуване на тяхна територия е застрахована, и уточнява по-специално видовете вреди и третите пострадали лица, които тази застраховка трябва да покрива (Решение по дело *Marques Almeida*, посочено по-горе, точка 27 и цитираната съдебна практика).
- 39 Следва обаче да се напомни, че задължението за покриване от застраховката „Гражданска отговорност“ на вредите, причинени на трети лица от моторни превозни средства, се различава от обхвата на обезщетяването на тези вреди на основание на гражданската отговорност на застрахованото лице. Всъщност, докато първото се определя и гарантира от правната уредба на Съюза, второто по същество е уредено от националното право (Решение по дело *Marques Almeida*, посочено по-горе, точка 28 и цитираната съдебна практика).
- 40 В това отношение Съдът вече е приел, че от предмета на Първа, Втора и Трета директива и от текстовете им е видно, че те не целят да хармонизират режима на гражданска отговорност в държавите членки и че при сегашното състояние на правото на Съюза последните остават свободни да определят режима на гражданска отговорност, приложим към произшествията, причинени при използването на моторни превозни средства (Решение по дело *Marques Almeida*, посочено по-горе, точка 29 и цитираната съдебна практика).
- 41 Следователно и като се има предвид по-специално член 1, точка 2 от Първа директива, при сегашното състояние на правото на Съюза държавите членки по принцип остават свободни да определят в рамките на режима на гражданска отговорност подлежащите на поправка вреди, причинени от моторни превозни средства, обхвата на обезщетението за тези вреди и лицата, които имат право на такова обезщетение.
- 42 Съдът обаче е уточнил, че държавите членки трябва да упражняват своята компетентност в тази област при спазване на правото на Съюза и че разпоредбите на националното право, които уреждат обезщетяването при произшествия при използването на моторни превозни средства, не могат да лишат Първа, Втора и Трета директива от тяхното полезно действие (Решение по дело *Marques Almeida*, посочено по-горе, точка 31 и цитираната съдебна практика).
- 43 Що се отнася до покриването от задължителната застраховка на причинените от моторни превозни средства вреди, които подлежат на поправка съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност, е вярно, както посочва германското правителство, че член 3, параграф 1, второ изречение от Първа директива оставя на държавите членки да определят покритите вреди, както и условията на задължителната застраховка (вж. в този смисъл Решение от 28 март 1996 г. по дело *Ruiz Bernáldez*, C-129/94, *Recueil*, стр. I-1829, точка 15).

- 44 За да се намалят обаче различията, които продължават да съществуват между законодателствата на различните държави членки относно обхвата на задължението за застрахователно покритие, член 1 от Втора директива налага в областта на гражданската отговорност задължителна застраховка до определени размери за вреди върху имущество и телесни увреждания. Член 1 от Трета директива разширява обхвата на задължителната застраховка, като включва в него отговорността за телесни увреждания, причинени на всички пътници, освен на водача (Решение по дело Ruiz Bernáldez, посочено по-горе, точка 16).
- 45 Така държавите членки са длъжни да гарантират, че приложимата съгласно националното им право гражданска отговорност във връзка с използването на моторни превозни средства е застрахована в съответствие с разпоредбите на Първа, Втора и Трета директива (Решение по дело Marques Almeida, посочено по-горе, точка 30 и цитираната съдебна практика).
- 46 От изложеното следва, че свободата, с която разполагат държавите членки във връзка с определянето на покритите вреди и на условията на задължителната застраховка, е ограничена с Втора и Трета директива, доколкото те въвеждат задължение за покриване на някои вреди до определени минимални размери. Сред вредите, които задължително трябва да бъдат покрити, са по-специално телесните увреждания, както е уточнено в член 1, параграф 1 от Втора директива.
- 47 Както установява генералният адвокат в точки 68—73 от заключението си и както приема Съдът на ЕАСТ в Решение от 20 юни 2008 г. по дело *Celina Nguyen/The Norwegian State* (E-8/07, EFTA Court Report, стр. 224, точки 26 и 27), като се имат предвид текстовете на член 1, параграф 1 от Втора директива и член 1, първа алинея от Трета директива на различните езици и целта на трите посочени по-горе директиви за осигуряване на закрила, следва да се приеме, че понятието „телесно увреждане“ обхваща всички вреди — доколкото застрахованият дължи обезщетение за тях по силата на гражданската отговорност съгласно приложимото към спора национално право, — настъпили вследствие на посегателство срещу неприкосновеността на личността, които включват както физически, така и душевни страдания.
- 48 Всъщност съгласно постоянната съдебна практика разпоредбите от правото на Съюза трябва да се тълкуват и прилагат по еднакъв начин с оглед на текстовете им на всички езици на Съюза. В случай на несъответствие между текстовете на дадена разпоредба от правото на Съюза на различните езици въпросната разпоредба трябва да се тълкува в зависимост от общата структура и целите на правната уредба, от която е част (вж. по-специално Решение от 8 декември 2005 г. по дело *Jyske Finans, C-280/04, Recueil*, стр. I-10683, точка 31 и цитираната съдебна практика).
- 49 Така, след като в текстовете на член 1, параграф 1 от Втора директива на различните езици по същество се използва както понятието „телесни увреждания“, така и понятието „увреждане на личността“, трябва да се изходи от структурата и целта на разпоредбата и на Директивата. В това отношение следва, от една страна, да се посочи, че тези понятия допълват понятието „имуществени щети“, и от друга страна, да се напомни, че целта на разпоредбата и Директивата е по-специално да се подобри закрилата на пострадалите лица. При тези обстоятелства следва да се възприеме широкото тълкуване на посочените понятия, изложено в точка 47 от настоящото решение.
- 50 Следователно подлежащи на поправяне съгласно Първа, Втора и Трета директива са и неимуществените вреди, за които застрахованият дължи обезщетение по силата на гражданската отговорност съгласно приложимото към спора национално право.
- 51 Що се отнася до това кои лица имат право да искат поправянето на такива неимуществени вреди, от една страна, следва да се отбележи, че от член 1, точка 2 във връзка с член 3, параграф 1, първо изречение от Първа директива следва, че закрилата, която трябва да се

осигури по силата на тази директива, обхваща всички лица, които съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност имат право на обезщетение за вредите, причинени от моторни превозни средства.

- 52 От друга страна, следва да се уточни, че както сочи генералният адвокат в точка 78 от заключението си и противно на поддържаното от германското правителство, Трета директива не стеснява кръга на ползващите се от закрила лица, а напротив, установява задължение за покриване на вредите, претърпени от определени лица, които се считат за особено уязвими.
- 53 Освен това, след като обхватът на понятието за вреди по член 1, точка 2 от Първа директива не е ограничен, няма основания — противно на твърдяното от естонското правителство — да се приеме, че от това понятие трябва да се изключат някои вреди като неимуществените, които подлежат на поправяне съгласно приложимата национална правна уредба на гражданската отговорност.
- 54 Първа, Втора и Трета директива не дават никакво основание да се заключи, че волята на законодателя на Съюза е била да предостави осигурената с Директивите закрила само на лицата, които пряко участват във вредоносното събитие.
- 55 Ето защо държавите членки са длъжни да гарантират, че обезщетението, което съгласно тяхната национална правна уредба на гражданската отговорност се дължи за неимуществените вреди, претърпени от близките членове на семейството на жертвите на пътнотранспортни произшествия, се покрива от задължителната застраховка до минималните суми, посочени в член 1, параграф 2 от Втора директива.
- 56 Така би трябвало да е в разглеждания случай, тъй като според посоченото от запитващата юрисдикция членове 11 и 13 от чешкия граждански кодекс предоставят на лица в положението на г-жа Haasová и нейната дъщеря право на обезщетение за неимуществените вреди, претърпени вследствие на смъртта на техния съпруг и баща.
- 57 Този извод не може да бъде разколебан от обстоятелството, изтъкнато от словашкото правителство, че посочените членове се намират в дял от чешкия и съответно от словашкия граждански кодекс, който е посветен на посегателствата върху личността и следователно е независим от посветения на гражданската отговорност в тесен смисъл съгласно тези кодекси.
- 58 Всъщност, след като отговорността на застрахования, която според запитващата юрисдикция е с правно основание членове 11 и 13 от чешкия граждански кодекс, произтича от пътнотранспортно произшествие и е гражданска, нищо не позволява да се приеме, че за тази отговорност не се прилага националната материалноправна уредба на гражданската отговорност, към която препращат посочените по-горе директиви.
- 59 Предвид всички изложени по-горе съображения, на първия въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1 от Първа директива, член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива и член 1, първа алинея от Трета директива трябва да се тълкуват в смисъл, че задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да покрива обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките на лица, загинали при пътнотранспортно произшествие, доколкото обезщетението се дължи по силата на гражданската отговорност на застрахования съгласно приложимото към спора по главното производство национално право.

По втория въпрос

- 60 Предвид отговора, даден от Съда на първия въпрос, не следва да се отговаря на втория въпрос.

По съдебните разноси

- 61 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Член 3, параграф 1 от Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972 година относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка, член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива 84/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983 година за сближаване на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (МПС), изменена с Директива 2005/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 г., и член 1, първа алинея от Трета директива 90/232/ЕИО на Съвета от 14 май 1990 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да се тълкуват в смисъл, че задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да покрива обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките на лица, загинали при пътнотранспортно произшествие, доколкото обезщетението се дължи по силата на гражданската отговорност на застрахования съгласно приложимото към спора по главното производство национално право.

Подписи